

OBSAH

Seznam zkratk	13
Úvodní slovo Mons. Františka Radkovského	15
Předmluva autora	17

Část 1 – Dějiny pramenů kanonického práva

1. kapitola – Období předklasického práva (do pol. 12. stol.)	23
1.1 Charakteristika pramenů práva	23
1.2 Pseudoapoštolské sbírky (2.–4. stol.)	26
1.3 Starokřesťanské sbírky autentických pramenů (5.–8. stol.)	27
1.4 Francká falza 9. stol.	29
1.5 Předgraciánské sbírky (2. pol. 9.–poč. 12. stol.)	30
2. kapitola – Období klasického práva (od pol. 12. do pol. 16. stol.)	33
2.1 Charakteristika pramenů práva	33
2.2 Decretum Gratiani	34
2.3 Pograciánské sbírky (starobylé kompilace)	35
2.4 Kodifikace kanonického práva ve 13. a 14. stol.; Extravaganty	36
2.4.1 Dekretály Řehoře IX., tzv. Liber Extra	36
2.4.2 Liber Sextus Bonifáce VIII.	37
2.4.3 Klementiny	37
2.4.4 Extravaganty Jeana Chappuise	37
2.5 Corpus Iuris Canonici	38
3. kapitola – Období poklasického práva (od pol. 16. do 19. stol.)	41
3.1 Legislativa tridentského koncilu	41
3.2 Potridentské prameny a sbírky kanonického práva	42
3.3 I. vatikánský koncil a vývoj kanonického práva	43
4. kapitola – Období kodifikovaného práva	45
4.1 Kodex kanonického práva z roku 1917	45
4.2 II. vatikánský koncil a pokoncilní legislativa	46
4.3 Kodex kanonického práva z roku 1983	48
4.4 Kodifikace práva východních církví	50

Část 2 – Teorie kanonického práva

1. kapitola – Vymezení pojmu kanonického práva	57
1.1 Církev jako materiální pramen kanonického práva	57

1.2	Právo kanonické a právo církevní	59
1.3	Specifické rysy kanonického práva	60
1.4	Předmět a pojem kanonického práva	61
1.5	Právo kanonické a právo sekulární	63
1.6	Kanonické právo a teologie	64
1.7	Bonum et aequum jako přirozený filozofický základ práva	65
2.	kapitola – Formální prameny platného kanonického práva	66
2.1	Pojem pramene kanonického práva	66
2.2	Normativní právní akty	66
2.2.1	Pojem normativního právního aktu	66
2.2.2	Klasifikace normativních právních aktů	67
2.2.3	Církevní zákony	68
2.2.4	Ostatní kanonické normativní akty	71
2.3	Právní obyčeje	75
2.3.1	Pojem právního obyčeje	75
2.3.2	Klasifikace právních obyčejů	76
2.3.3	Podmínky vzniku právního obyčeje	78
2.3.4	Zrušení právního obyčeje	79
2.4	Normativní smlouvy	80
3.	kapitola – Normy kanonického práva	81
3.1	Pojem kanonickoprávní normy	81
3.2	Struktura kanonickoprávních norem	82
3.3	Klasifikace kanonickoprávních norem	85
3.4	Platnost kanonickoprávních norem	87
3.5	Působnost kanonickoprávních norem	91
3.5.1	Časová působnost (účinnost)	91
3.5.2	Územní působnost	93
3.5.3	Osobní působnost	94
3.6	Neúčinnost kanonickoprávních norem v individuálních případech	96
3.6.1	Dispens a privilegium	96
3.6.2	Pochybnost	97
3.6.3	Neznalost a omyl	97
3.6.4	Epikie	98
3.7	Výklad kanonickoprávních norem	99
3.7.1	Klasifikace podle subjektů výkladu	99
3.7.2	Klasifikace podle metody výkladu	101
3.7.3	Klasifikace podle poměru textu a výkladem zjištěného rozsahu normy	102
3.8	Doplnění kanonickoprávních norem	104
4.	kapitola – Systém kanonického práva	107
4.1	Jednota a diferencovanost systému kanonického práva	107
4.2	Členění systému kanonického práva	107
4.3	Odvětví kanonického práva	109

5. kapitola – Realizace kanonického práva a kanonickoprávní vztahy	111
5.1 Realizace kanonického práva.	111
5.2 Kanonickoprávní vztahy	111
5.2.1 Pojem kanonickoprávního vztahu	112
5.2.2 Struktura kanonickoprávního vztahu	113
5.3 Kanonickoprávní skutečnosti	113
5.3.1 Subjektivní právní skutečnosti	114
5.3.2 Objektivní právní skutečnosti.	116
5.3.3 Čas v kanonickém právu.	117
5.3.4 Právní domněnky a fikce.	121
5.4 Subjekty kanonickoprávního vztahu	123
5.4.1 Způsobilost k právům a povinnostem.	123
5.4.2 Způsobilost k právnímu jednání	125
5.4.3 Způsobilost k protiprávnímu jednání	127
5.5 Obsah kanonickoprávního vztahu	127
5.5.1 Subjektivní právo (oprávnění)	128
5.5.2 Právní povinnost	129
5.6 Objekt (předmět) kanonickoprávního vztahu	129
6. kapitola – Aplikace kanonického práva	130
6.1 Proces aplikace kanonického práva	130
6.2 Akty aplikace kanonického práva	133
6.2.1 Pojem aktu aplikace kanonického práva.	133
6.2.2 Klasifikace aktů aplikace kanonického práva.	134
6.3 Právní moc, účinnost a vykonatelnost aktů aplikace kanonického práva	136
6.3.1 Právní moc	136
6.3.2 Účinnost	137
6.3.3 Vykonatelnost	137
7. kapitola – Kanonickoprávní odpovědnost.	139
7.1 Pojem kanonickoprávní odpovědnosti	139
7.2 Protiprávní jednání a jeho následky.	139
7.2.1 Pojem protiprávního jednání	139
7.2.2 Právní následky porušení právní povinnosti	140
7.3 Kanonickoprávní delikty	141
7.3.1 Prvky právního deliktu	141
7.3.2 Klasifikace deliktů	143
8. kapitola – Veřejná moc v církvi.	146
8.1 Pojem moci v církvi	146
8.2 Oblasti výkonu jurisdikční moci (forum externum, forum internum)	147
8.3 Klasifikace jurisdikční moci	148
8.3.1 Moc řádná a delegovaná	148
8.3.2 Moc zákonodárná, soudní a výkonná	150
8.4 Doplnění výkonné moci.	152
8.5 Zánik jurisdikční moci	153
8.6 Církevní úřady.	153

8.6.1	Pojem církevního úřadu	153
8.6.2	Obsazování církevních úřadů	154
8.6.3	Pozbytí církevních úřadů	157
9.	kapitola – Zákonnost v církvi a její právní záruky	160
9.1	Pojem zákonnosti	160
9.2	Právní záruky zákonnosti v církvi	160
9.2.1	Prostředky nápravy vadných normativních právních aktů	161
9.2.2	Prostředky nápravy vadných individuálních právních aktů	162
9.2.3	Neplatnost vadných právních úkonů	163
9.2.4	Kontrola	164
9.2.5	Rozhodování sporů	165
9.2.6	Právní donucení	165
10.	kapitola – Právní jistota v církvi	168
10.1	Pojem právní jistoty	168
10.2	Ochrana subjektivních práv	169
10.3	Předvídatelnost aplikace práva	170
10.4	Aplikace právních sankcí	173
10.5	Právo na zákonný proces	174
 Část 3 – Platné kanonické právo		
HLAVA I. KODEXOVÉ PRÁVO		179
1.	kapitola – Ústavní právo	180
1.1	Přehled právní úpravy v CIC	180
1.2	Pojem ústavního práva	181
1.3	Křesťané	182
1.3.1	Práva a povinnosti křesťanů	183
1.3.2	Duchovní	184
1.3.3	Spolčovací právo církve; osobní prelatury	187
1.4	Hierarchické zřízení církve na centrální úrovni	189
1.4.1	Papež a biskupský sbor	189
1.4.2	Biskupský sněm	190
1.4.3	Kardinálské kolegium	191
1.4.4	Římská kurie	192
1.4.5	Papežští vyslanci (legační právo církve)	194
1.5	Hierarchické zřízení církve na místní úrovni	194
1.5.1	Místní církve	194
1.5.2	Společenství místních církví	198
1.5.3	Vnitřní organizace diecézí	201
2.	kapitola – Řeholní právo	206
2.1	Přehled právní úpravy v CIC	206
2.2	Pojem řeholního práva	206
2.3	Klasifikace a právní postavení řeholních společností	208

2.4	Organizační struktura řeholních společností v obecném právu.	209
2.5	Formace v řeholních společnostech	210
2.6	Odchod členů z řeholní společnosti	212
3.	kapitola – Magisteriální právo.	213
3.1	Přehled právní úpravy v CIC.	213
3.2	Pojem magisteriálního práva.	213
3.3	Kázání a katecheze	214
3.4	Misijní činnost církve	215
3.5	Katolické školství.	216
3.6	Hromadné sdělovací prostředky a knihy.	217
4.	kapitola – Sanktifikační právo.	219
4.1	Přehled právní úpravy v CIC.	219
4.2	Pojem sanktifikačního práva	220
4.3	Obecný výklad k právní úpravě udílení svátostí.	221
4.4	Svátosti křesťanské iniciace	222
4.4.1	Křest.	222
4.4.2	Biřmování	223
4.4.3	Eucharistie.	224
4.5	Svátosti rekongregace	226
4.5.1	Svátost smíření	226
4.5.2	Svátost pomazání nemocných	229
4.6	Svátost svěcení (ordinační právo)	229
4.6.1	Apoštolská sukcese a svátost svěcení.	230
4.6.2	Tripartice svátosti svěcení; pojem „ordo“	230
4.6.3	Konsekrece biskupů.	231
4.6.4	Ordinace kněží	232
4.6.5	Ordinace jáhnů.	233
4.7	Normy mimosvátostného práva	234
4.7.1	Nesvátostné úkony veřejného kultu.	234
4.7.2	Posvátná místa a doby	235
5.	kapitola – Manželské právo	237
5.1	Přehled právní úpravy v CIC.	237
5.2	Pojem manželského práva	237
5.3	Pojem manželství	238
5.4	Vznik manželství.	239
5.4.1	Manželská smlouva	239
5.4.2	Manželský souhlas a jeho vady.	240
5.4.3	Forma uzavření manželství.	241
5.4.4	Manželské překážky.	243
5.5	Právní následky uzavření manželství	246
5.6	Zánik manželství.	247
5.6.1	Smrt a prohlášení manžela za mrtvého.	247
5.6.2	Zrušení manželství.	248
5.7	Zplatnění manželství	249

5.7.1	Prosté zplatnění (konvalidace)	249
5.7.2	Zplatnění v základu (sanace)	250
6.	kapitola – Majetkové právo	252
6.1	Přehled právní úpravy v CIC	252
6.2	Pojem majetkového práva	252
6.3	Subjekty majetkového práva	253
6.4	Nabývání, správa a zcizování církevního majetku	254
6.4.1	Nabývání majetku	254
6.4.2	Správa majetku	255
6.4.3	Zcizování majetku	256
6.5	Odkazy a nadace	257
7.	kapitola – Trestní právo hmotné	259
7.1	Přehled právní úpravy v CIC	259
7.2	Pojem trestního práva hmotného	259
7.3	Obecná část	260
7.3.1	Trestní zákon a trestní příkaz	260
7.3.2	Podmínky trestní odpovědnosti	262
7.3.3	Formy trestné činnosti	266
7.3.4	Zánik trestnosti v důsledku promlčení	267
7.3.5	Druhy trestů	268
7.3.6	Ukládání trestů	270
7.3.7	Zánik trestu	274
7.3.8	Rezerváty Apoštolského stolce	275
7.3.9	Trestní opatření a trestní pokání	276
7.4	Zvláštní část	277
7.4.1	Trestné činy proti náboženství a jednotě církve	277
7.4.2	Trestné činy proti církevním představeným a svobodě církve	278
7.4.3	Trestné činy proti církevním úřadům	279
7.4.4	Trestné činy proti dobré pověsti a proti veřejným listinám (tzv. crimen falsi) ...	281
7.4.5	Trestné činy proti zvláštním povinnostem	281
7.4.6	Trestné činy proti lidskému životu, zdraví a svobodě	282
8.	kapitola – Procesní právo	284
8.1	Přehled právní úpravy v CIC	284
8.2	Pojem procesního práva	286
8.3	Soudní řízení	288
8.3.1	Pravomoc církevních soudů	288
8.3.2	Druhy a stupně církevních soudů	289
8.3.3	Příslušnost církevních soudů	290
8.3.4	Obsazení soudu	292
8.3.5	Procesní strany	294
8.3.6	Řádné sporné řízení	296
8.3.7	Sporné řízení ústní	306
8.3.8	Řízení v manželských záležitostech	307
8.3.9	Trestní řízení	309
8.3.10	Principy kanonického soudního řízení	311

8.4	Správní řízení.	313
8.4.1	Řízení v prvním stupni.	314
8.4.2	Odvolací řízení.	316
8.4.3	Správní soudnictví.	318
HLAVA II. MIMOKODEXOVÉ PRÁVO.		319
1. kapitola – Kanonizační právo.		320
2. kapitola – Liturgické právo.		322
3. kapitola – Konkordátní právo.		324
Zusammenfassung.		326
Bibliografie.		327
Slovník latinských výrazů a vět.		333
Jmenný rejstřík.		345
Věcný rejstřík.		348